

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMRE SONCAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/73490)

Karar Tarihi: 11/3/2020

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Recep KÖMÜRCÜ
Üyeler : Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör : Yusuf Enes KAYA
Başvurucu : Emre SONCAN
Vekili : Av. Emine KURT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, gazeteci olan başvurucu hakkında uygulanan gözaltı ve tutuklama tedbirlerinin hukuki olmaması, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması, tutukluluğun makul süreyi aşması, tutukluluk incelemelerinin hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın yapılması, tahliye taleplerinin ve tutukluluğun devamı kararlarına yapılan itirazların kısa sürede karara bağlanmaması, tutukluluğa itirazların incelenmemesi, tutukluluk incelemeleri yapan mahkemelerin kanunla kurulmuş, tarafsız ve bağımsız mahkeme ilkelerine aykırı olması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının; basın kartının iptal edilmesi nedeniyle de ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 2/12/2016, 16/6/2017 ve 29/3/2018 tarihlerinde yapılmıştır.
3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. 2017/26979, 2018/8625 numaralı başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2016/73490 numaralı başvuru dosyası ile birleştirilmesine; incelemenin 2016/73490 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine ve diğer dosyanın kapatılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

7. Türkiye 15 Temmuz 2016 gecesi askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış, bu nedenle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmesine karar verilmiştir. Kamu makamları ve soruşturma mercileri -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de çok uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmişlerdir (*Aydın Yavuz ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-25).

8. Bu kapsamda FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarındaki eğitim, sağlık, ticaret, sivil toplum ve medya gibi farklı alanlardaki yapılanmalarına yönelik soruşturmalar yapılmış ve çok sayıda kişi hakkında gözaltı ve tutuklama tedbirleri uygulanmıştır.

9. Bu kapsamda İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvuru hakkında FETÖ/PDY'nin medya yapılanmasıyla bağlantılı olarak soruşturma başlatılmıştır.

10. İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği 24/7/2016 tarihli kararı ile başvuru hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "*soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği*" gerekçesiyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca müdafinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar vermiştir.

11. İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliğince başvuru hakkında verilen 24/7/2016 tarihli arama kararında başvuru hakkında da yer aldığı şüphelilerin emniyet tarafından yapılan açık kaynak taramalarındaki tespitler doğrultusunda FETÖ/PDY terör örgütü adına algı operasyonu yaptıkları ileri sürülmüştür.

12. Başvuru hakkında anılan soruşturma kapsamında İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliğince 25/7/2016 tarihinde yakalama emri çıkarılmıştır. Yakalama emrinin ilgili kısmı şöyledir:

" ... Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesi dışında da ayrı bir hiyerarşik yapı oluşturarak Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimiyle ilgili yürütülen soruşturma kapsamında bazı kamu görevlisi ve iş adamlarının yanı sıra bir çok kesimden örgüte yardım edildiği, Devlet içerisine yerleştirilen ve bütün kurumlarda hiyerarşik yapılanmanın dışında örgüt imamlarından emir alan örgüt üyelerinin bulunduğu, örgütün üst düzey yöneticileri tarafından büyük bir organizasyon içerisinde gizli bir ajanlar ordusu oluşturulduğu, örgütün bir yandan Devlet kurumlarını, askeri, yargı, emniyet, üniversiteler bazında ele geçirmeye çalışırken diğer yandan kurdukları yazılı ve görsel iletişim araçları yoluyla halkı yanlış yönlendirmeye çalıştığı, her ortamda algı operasyonları yaparak etki ajanlığı yaptıkları, medya kuruluşlarında konuşulan örgüt üyeleri öncülüğünde pervasızca eylemlerde buldukları, alenen örgüte taraftar kazandırdıkları, eylemin yaptıkları yasadışı eylemleri destekleyerek bilgi kirliliği oluşturdukları, Anayasal düzeni değiştirebilmek amacıyla diğer taraftan medyadaki mensupları aracılığı ile örgütün çalışmalar içerisinde bulunduğu, halkı kin ve nefrete yöneltip, kamu kurum ve kuruluşlarındaki yöneticilerin yıpratılması amacıyla örgüte mensup kişiler tarafından eylemlerin gerçekleştirildiği, akabinde 15/7/2016 tarihinde örgüte mensup askerler tarafından Devletin birliğini bozma ve başka bir düzen kurmak doğrultusunda kalkışma yapıldığı, şüpheliler hakkında silahlı terör örgütüne üye olma (TCK 314/2) ve örgüte bilerek isteyerek yardım etme (TCK 220/7) gibi suçlardan soruşturma yürütüldüğü, şüphelilere isnat edilen bu suçlar ve soruşturmanın ağırlığı dikkate alındığında şüphelilerin kaçma ihtimallerinin kuvvetli olduğu ve darbe girişiminin başarısız olmasıyla

bazı örgüt üyelerinin hemen kaçtığı konusunda kamuoyunca bir takım haberlerin yayıldığı, Cumhuriyet Savcılığınca yapılan operasyonda şüphelilerin bulunamadığı görülmekle; soruşturmanın önemi ve başka türlü şüphelilere ulaşma imkanı bulunmadığından talebin kabulü ile isnat edilen suçlardan ayrı ayrı yakalama emri düzenlenmesine ... [karar verildi]."

13. Başvurucu yakalama emri üzerine 25/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır.

14. Başvurucu 29/7/2016 tarihinde Başsavcılıkta ifade vermiştir. İfade sırasında başvurusunun müdafii de hazır bulunmuştur. Başvurucu ifadesinde *"2004 yılında Star gazetesi ve CnnTürk'te çalıştım. 2005 yılında Zaman gazetesinde muhabir olarak işe başladım. Mülakatlara girerek stajyer olarak başladım. 3 yıl önce de Ankara Polis Akademisinde Güvenlik stratejilerinde doktora öğrencisiyim. O dönemde yükselişte olan bir gazeteydi. İktidarda Akparti olunca bu gazeteyi kariyerim için uygun gördüm. Önce İstanbul'da muhabirlik yaptım. Her alana bakıyordum ancak özellikle politikaya ilgi duydum. 2009 yılında Ankara'ya gittim. O dönem Cumhurbaşkanlığı muhabirliği yaptım ayrıca savunma sanayisi muhabirliği de yaptım. Gazete de yazar değildim. Muhabirdim. Kayyum atandığı dönemde ben kayyumla çalışmak istedim. Benim haberlerim kayyum atamasında sonra yayınlandı. Sonradan Ankara haber merkezi komple değişince bende çıkarıldım. Sonra Zaman'dan ayrılan grup Yeni hayat isimli gazeteyi kurdu. Ben o zamanda zaman gazetesi çıkışlı olduğum için iş bulamadım. Sonra Yeni Hayat'tan teklif aldım. Ekonomik nedenlerden dolayı Yeni hayat gazetesine girdim. Yeni hayat gazetesinde de üslup konusunda bazı anlaşmazlıklar yaşadım. 15 temmuzda yaşanan olay sonrasında çok fazla iddia olduğu için ayın 18'inde istifa ettim. Geçtiğimiz pazartesi ayın 25'inde ismimi sosyal medya da gördüm. Gözaltına alınacaklar listesinde görünce kendiliğimden teslim oldum. 4 gündür gözaltındayım. Muhabirin ekonomik olarak çok fazla geliri yoktur ve gazetede en alt konumdadır. Ekonomik nedenlerden dolayı bu gruba ait iş yerlerinde çalıştım. Bu grubun terör örgütü bağlantısı olup olmadığına dair bir bilgim yoktu. Yaşadığım görüş ayrılığı nedeniyle istifa ettim. Gazete içerisinde örgüt yapılanmasına ilişkin bir şey fark etmedim. Muhabir olduğum için toplantılara da iştirak etmem. Yayın politikasını yayın kurulu belirler. Ben soncanemre twitter adresimde de darbe karşıtı birçok paylaşımda bulundum. O gece birçok insan sesiz kalarak kimin kazanacağını bekledi. Paylaşımlarımın saatleri de incelenirse darbeye karşı olduğum demokrasinin yanında olduğum görülebilir."* şeklinde beyanda bulunmuştur.

15. Başvurucu 29/7/2016 tarihinde tutuklanması talebiyle sulh ceza hâkimliğine sevk edilmiştir. Tutuklamaya sevk yazısında; kolluk tespiti, arama tutanakları ve açık kaynak araştırmaları dikkate alındığında suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve tutuklama nedeninin bulunduğu belirtilmiştir.

16. Başvurucu, İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 29/7/2016 tarihli kararıyla silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmıştır. Tutuklama kararının gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütünün faaliyetlerini yürüttüğü süre zarfında birden fazla yayın organına sahip olduğu, bu bağlamda şüphelilerle çalıştıkları haber yaptıkları, köşe yazısı yazdıkları, Bugün gazetesi, Özgür Bugün, Özgür Düşünce, Zaman Gazetesi, Millet Gazetesi, Aksiyon Dergi, Yeni Hayat Gazetesi ile Samanyolu TV, Kanaltürk, Bugün TV'nin de anılan terör örgütünü yayın organlarından olduğu kamuoyunca bilinen bir gerçektir. Zaman Gazetesinin Genel Yayın Müdürü E.D. hakkında Silahlı Terör Örgütü üyeliği suçundan soruşturma yürütüldüğü ve çıkarıldığı Hakimlik tarafından hakkında yurt dışına çıkmasının

yasaklanması adli kontrol tedbiri uygulanarak serbest bırakıldığı da bilinmektedir. Şüphelilerinde içinde olduğu, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2016/85057 soruşturma Sayılı dosyasının diğer şüphelileri hakkında gözaltı ve yakalama kararı çıkarıldığı halde aradan geçen zamana rağmen yakalanamadıkları ve firari durumda oldukları anlaşılmıştır.

...

Şüphelilerin FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün basın ayağı olarak adlandırılan yapılanması içerisinde yer alan anılan gazete, dergi ve, televizyonların da örgüte bağlılık ve sadakat ilkesi çerçevesinde görevlerini ifa ettikleri ve kamuoyunda 17 / 25 Aralık Soruşturma dosyaları olarak bilinen silahlı terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engelleme suçuna iştirak eden emniyet görevlilerini, yargı mensuplarını haberleştirerek örgütün amaçları doğrultusunda propaganda faaliyetleri yürüttükleri nitekim şüphelilerin sosyal paylaşım sitelerinden de bu yönde paylaşımlarda buldukları görülmüştür. Fethullahçı terör örgütünün yargı ve emniyet mensuplarının görevlerine son verilmesi ve akabinde emniyet mensuplarının haklarında soruşturma açılması üzerine örgütün yayın organlarının örgüt mensuplarını sahiplendikleri ve lehlerine kamuoyunda algı oluşmasına sebebiyet verdikleri de müşahade edilmiştir. Fethullahçı terör örgütünün yayın organı olan veya yayın organı haline dönüşen bilahere 668 sayılı kanun hükmünde kararname ile kapatılan gazete, dergi ve televizyonların çalışanları, köşe yazarları olan şüphelilerin FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün üyeleri oldukları yönünde kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut deliller bulunduğu hakimliğimizce değerlendirilmiştir.

Yüklenen Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçunun yasada öngörülen ceza miktarı işlendiği iddia edilen suçun önemli ve ciddi sayılan katalog suçlardan olması nedeniyle tutuklama nedeni kanun gereğince var sayılmıştır.

...

Soruşturma dosyasında yakalama ve gözaltı kararları bulunan diğer şüphelilerin arandıkları yerlerde bulunamadıkları gibi anılan örgüte üye olan gazeteci ve yazarların bir kısmının da yurtdışına 15 Temmuz 2016 tarihinden önce ve sonrasında çıkış yaptıkları değerlendirildiğinde şüphelilerin bırakılmaları ve almaları muhtemel ceza göz önüne alındığında kaçma şüphelerinin bulunduğu kanaatine varılmıştır.

Soruşturmanın henüz tamamlanmaması nedeniyle şüphelilerin delilleri yok etme, gizleme, tanıklar üzerinde baskı oluşturma şüphesinin bulunduğu, işin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik önlemi değerlendirildiğinde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 13. maddesinde ifade olunan ölçülülük ilkesi uyarınca, daha hafif koruma önlemi olan adli kontrol tedbiri uygulanmasının bu aşamada soruşturmaya konu suç ve bu şüpheliler açısından yetersiz kalacağı ve amaca hizmet etmeyeceği kanaatine varılarak şüpheliler ve müdafilerinin serbest bırakılma istemlerinin reddi ile şüphelilerin üzerlerine atılı olan FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 5271 sayılı CMK'nın 100 ve devamı maddeleri uyarınca ayrı ayrı tutuklanmalarına ... [karar verildi.]"

17. İstanbul 2. Sulh Ceza Hâkimliği 28/10/2016 tarihinde başvurusunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Bu karar 11/11/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 2/12/2016 tarihinde 2016/73490 numaralı başvuruyu yapmıştır.

19. Başsavcılık tarafından hazırlanan 16/1/2017 tarihli iddianameyle başvuru hakkında terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

20. İddianamede, FETÖ/PDY ile bağlantısı nedeniyle Zaman gazetesine kayyım atanmasını müteakip başvuru görevine son verildiği, 11. Cumhurbaşkanı'nın görev yaptığı dönemi anlatan "*Arafta 7 Yıl*" ve Büyük Birlik Partisi (BBP) Başkanı'nın hayatını kaybettiği helikopter kazasıyla ilgili "*Son Akıncı-Muhsin Yazıcıoğlu'nun Sır Ölümü*" kitaplarını yazdığı belirtilmiştir. İddianamede; başvuru kitaplarından alıntılara, açık kaynak raporunda (ifade ve sorgu işlemi kendisine okunup anlatılan, tutuklamaya sevk yazısında atıf yapılan) da ortaya konulan sosyal medya paylaşımlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda Halk TV'de katıldığı programda "*Dönemin Başbakanı Sayın Erdoğan İ.B.nin tutuklanması için talimat verdi. ... Tabi kameralar karşısında aksi yönde konuştu. Tutuklanmaması gerektiğini söyledi... Bugün bakıyorum da şimdi, parçaları birleştirmeye başladığımda, Bugün Gülen Hareketine yaptığı tasfiye operasyonunu o günden karar vermiş aslında, şimdi olup biten herşeyi bütün olumsuzlukları bir sivil toplum hareketinin (FETÖ) üzerine yıkıyor, o gün de Başbuğ'un tutuksuz yargılanması gerektiğini söyleyerek aslında bugünü hazırlamış. Bugün de diyor ki bak; ben dün böyle demişim zaten diyor.*" şeklindeki sözleriyle açık bir şekilde FETÖ/PDY'nin propagandasını yaptığı ve yürütülmekte olan soruşturmaları değersizleştirdiği, 17/25 Aralık süreci ile ilgili olarak "*A.G. 17 Aralık'ın hırsızlık yolsuzluk ve bir rüşvet operasyonu olduğunun gayet farkında bu işin hükümete karşı bir darbe girişimi olmadığını aksine bir hırsızlık ve yolsuzluk operasyonu olduğunu biliyor. A.G., 18 Aralık sabahı yolsuzluk var deseydi dik dursaydı, bugün kesinlikle bambaşka bir ülkede olurduk.*" şeklinde sözler söylediği, FETÖ/PDY ile alakalı olarak ise "*Gülen Hareketine sadece Erdoğan terörist diyor böyle bir komik iddiaya milletvekilleri bakanlar bile inanmadığı kanaatindeyim, zaten bütün dünya maalesef Türkiye'ye gülüyor bu yüzden, Ülkenin itibarını da sayın Erdoğan 2 paralık etti çok yazık.*" şeklinde sözler söylediği ileri sürülmüştür. İddianamede, başvuru bazı sosyal medya paylaşımlarına da yer verilmiştir.

21. İddianamede ayrıca başvuru Bank Asyada bulunan hesabında 2013 yılı Aralık ayı itibarıyla 20.965 TL mevcutken 2015 yılı Eylül ayı itibarıyla 31.479 TL olduğu belirtilerek örgüt liderinin talimatıyla Bank Asyaya para yatırdığı ileri sürülmüştür.

22. İddianame İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından kabul edilmiş ve dava Mahkemenin E.2017/67 sayılı dosyası üzerinden yürütülmeye başlanmıştır.

23. Mahkeme 25/5/2017 tarihinde başvuru tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Başvuru, bu karar üzerine 16/6/2017 tarihinde 2017/26979 numaralı başvuruyu yapmıştır.

24. Başsavcılık 6/2/2018 tarihli duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Mütalaada; başvuru yirmi iki yaşından itibaren 2004-2016 yılları arasında on iki yıl Zaman gazetesinde, 2016 yılında da Yeni Hayat gazetesinde çalıştığı, Bank Asya'ya para yatırılmasıyla ilgili olarak örgüt lideri tarafından verilen genel talimat sonrasında 14/2/2014 tarihinde 11.000 TL, 5/3/2014 tarihinde 2.774 USD, 13/10/2014 tarihinde 8.134 USD parayı anılan bankaya yatırdığı, FETÖ/PDY'nin kurumu olan *PAK MEDYA* isimli sendikanın üyesi olduğu ve mahkeme sorgusu sırasında "*Gülen hareketi*" olarak ifade ettiği terör yapılanmasını bir terör örgütü olarak görmediğini beyan ederek örgütsel tavır gösterdiği, TV programı ve röportajlardaki beyanları ile Twitter üzerinden yaptığı paylaşımlarla örgüt adına sistematik olarak algı faaliyetlerinde bulunduğu ileri sürülmüştür.

25. 6/2/2018 tarihli duruşmada başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar verilmiştir. Başvurucunun bu karara yaptığı itiraz, İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesinin 22/2/2018 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Bu karar, başvurucuya 28/2/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

26. Başvurucu 29/3/2018 tarihinde 2018/8625 numaralı başvuruyu yapmıştır.

27. Mahkeme 23/2/2018 tarihli duruşmada başvurucu hakkındaki davanın aynı Mahkemenin E.2018/30 sayılı dosyası (başvurucunun ByLock kullandığı iddiasıyla silahlı terör örgütü üyesi olma suçundan açılan dava) birleştirilmek üzere ayrılmasına karar vermiş; sonrasında birleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

28. Mahkemenin E.2018/30 sayılı dosyasında Başsavcılık 15/3/2018 tarihinde esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Bu kapsamda önceki mütalaada açıklanan hususlar tekrar edilmiş; bunların yanı sıra başvurucunun örgüt mensuplarının kullanımına sunulduğu tespit edilen *ByLock* iletişim sistemini dayısının oğlu adına kayıtlı olan ve 1999 yılından itibaren kullandığı cep telefonuna yükleyip 14/8/2014-13/2/2015 tarihleri arasında pek çok kez bu ağa dâhil olarak iletişim kurduğu belirtilmiştir.

29. Mahkeme 10/4/2018 tarihli kararıyla başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükümlerle birlikte tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Sanık Emre SONCAN'ın FETÖ/PDY terör örgütü üyelerinin gizli iletişim kurmak amacıyla kullandıkları ByLock haberleşme programını kullandığı tespit edilmiş, BTK tarafından mahkememize gönderilen cevap yazısında sanığın 0532 ... hat numaralı cep telefonunun interneti üzerinden ByLock programının serverına ait IP numaralarına 14.08.2014 - 15.02.2015 tarihleri arasında 1546 kez bağlantı yapıldığı belirtilmiştir. Bu telefon hattının sanık Emre SONCAN'ın kullanımında olduğu gerek sanık ikrarı, gerekse tanık beyanıyla ve diğer delillerle sabit olmuştur.

Her ne kadar sanık savunmasında Bylock programını indirmediğini ve kullanmadığını, ifade etmiş ese de; Sanığın, bilgi mahiyetinde mahkememize de gönderilen İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu'nun 28/12/2017 tarih ve 2017/5913 Muh sayılı yazıları ekindeki Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nun 27/12/2017 tarih 2016/180056 sayılı yazısında belirtilen ve iş bu yazı ekinde bulunan Mor Beyin adlı hesaba ait uygulama sunucuna bağlandığı tespit edilen kişiler listesinde yer almadığı, yine her ne kadar ByLock HTS kayıtları ile normal görüşme HTS kayıtlarının çeliştiği, her iki HTS baz kaydının aynı zamanda farklı yerlerden sinyal verdiği, bunun bir çelişki olduğu savunulmuş ise de; ByLock tespitine konu GSM numarasının sanığın kullanımında bulunduğu, ByLock HTS kayıtları ve görüşme HTS kayıtlarının sanığın ikamet adresleri, iş adresleri ve bağlantılı buldukları yerler ile uygunluk gösterdiği, internet baz kayıtları ile görüşme baz kayıtları arasında, internet ve GSM baz istasyonlarının ayrı olmasından kaynaklanan farklılıklar bulunabileceği, bu nedenlerle sanık savunmalarına itibar edilemeyeceği ve savunmanın suçtan kurtulmaya yönelik olduğu kanaatine varılmıştır.

Yargıtay 16. Ceza Dairesi, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Anayasa Mahkemesi'nce verilen kararlar ile dayanakları da gösterilmek suretiyle tespit edilmiş olduğu üzere, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü mensuplarının kullanmaları amacıyla oluşturulan ve münhasıran bu suç örgütününün bir kısım mensupları tarafından kullanılan bir ağ olması nedeniyle; örgüt talimatı ile bu ağa dahil olduğunun ve gizliliği sağlamak için haberleşme amacıyla kullanıldığının, her türlü şüpheden uzak, kesin kanaate ulaştırarak teknik verilerle

tespit edildiği göz önüne alınarak, ByLock iletişim sistemini cep telefonuna yükleyip, pek çok kez sisteme dahil olduğu anlaşılan sanığın örgüt ile organik bağ kurarak FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün üyesi olduğunun sübuta erdiği anlaşılmıştır.

Sanık Emre SONCAN'ın FETÖ/PDY terör örgütünün gizli haberleşme amacıyla kullandığı ByLock programının kullanıcısı olduğu, Yargıtay kararlarına göre salt bu delilin dahi yeterli bulunduğu, sanığın ise bunun yanında terör örgütünün finansman kaynağı olan Bank Asya hesabına örgüt lideri tarafından verilen genel talimat sonrasında 14/2/2014 tarihinde 11.000 TL, 5/3/2014 tarihinde 2.774 USD, 13/10/2014 tarihinde 8.134 USD parayı anılan bankaya yatırdığı, FETÖ/PDY'ye aidiyeti nedeniyle kayyum atanan ve sonrasında 668 sayılı KHK ile kapatılan Zaman gazetesinde 12 yıl muhabir olarak çalıştığı, işten çıkarıldıktan sonra da bu gazete çalışanları tarafından kurulan Yeni Hayat gazetesinde çalışarak örgüt ile bağını devam ettirdiği, FETÖ/PDY bağlantısı sebebiyle kapatılan PAK Medya İş Sendikası Genel Sekreterliğini yaptığı, örgütün amacı doğrultusunda açık paylaşımlar, yayınlar ve propaganda yaparak kastını ve örgüt hiyerarşisi içinde bulunduğunu, FETÖ/PDY terör örgütüne ve örgüt elebaşısı Fethullah Gülen'e bağlılığını açıkça ortaya koyduğu, savunmalarının bu nedenlerle muteber olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda açıklanan deliller ışığında sanık Emre SONCAN'ın örgüt üyeliği açısından eylemlerinde süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk unsurlarının gerçekleştiği, sanığın FETÖ/PDY'nin fikir ve ideolojisini benimseyerek bu doğrultuda faaliyetler içerisinde olduğu, silahlı terör örgütü FETÖ/PDY'nin etkin bir üyesi olduğunun kabulü gerektiği kanaatiyle sanığın TCK'nun 314/2 maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmiştir."

30. Mahkûmiyet kararına karşı istinaf yoluna başvurulmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi 3/7/2018 tarihinde istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir.

31. Temyiz incelemesi sonucunda Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 16/3/2019 tarihli ilamıyla hükmün onanmasına karar verilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

32. İlgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. *Şahin Alpay* (GK), B. No: 2016/16092, 11/1/2018, §§ 41-64.

33. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "*Tanımlar*" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"k) Toplu suç: Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suç,

...

ifade eder."

34. 5271 sayılı Kanun'un "*Gözcü*" kenar başlıklı 91. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. (Değişik ikinci cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. (Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

(2) Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır.

(3) Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

...

(5) Yakalama işlemine, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, yakalanan kişi, müdafii veya kanunî temsilcisi, eşi ya da birinci veya ikinci derecede kan hısımları, hemen serbest bırakılmayı sağlamak için sulh ceza hâkimine başvurabilir. Sulh ceza hâkimi incelemeyi evrak üzerinde yaparak derhâl ve nihayet yirmidört saat dolmadan başvuruyu sonuçlandırır. Yakalamanın veya gözaltına alma veya gözaltı süresini uzatmanın yerinde olduğu kanısına varılırsa başvuru reddedilir ya da yakalananın derhâl soruşturma evrakı ile Cumhuriyet Savcılığında hazır bulundurulmasına karar verilir.

(6) Gözaltı süresinin dolması veya sulh ceza hâkiminin kararı üzerine serbest bırakılan kişi hakkında yakalamaya neden olan fülle ilgili yeni ve yeterli delil elde edilmedikçe ve Cumhuriyet savcısının kararı olmadıkça bir daha aynı nedenle yakalama işlemi uygulanamaz.

(7) Gözaltına alınan kişi bırakılmazsa, en geç bu süreler sonunda sulh ceza hâkimi önüne çıkarılıp sorguya çekilir. Sorguda müdafii de hazır bulunur."

35. 5271 sayılı Kanun'un "Yakalanan veya gözaltına alınanın durumunun yakınlarına bildirilmesi" kenar başlıklı 95. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Şüpheli veya sanık yakalandığında, gözaltına alındığında veya gözaltı süresi uzatıldığında, Cumhuriyet savcısının emriyle bir yakınına veya belirlediği bir kişiye gecikmeksizin haber verilir."

36. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat istemi" kenar başlıklı 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan

...

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

...

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler."

37. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" kenar başlıklı 142. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır."

38. 5271 sayılı Kanun'un "İfade ve sorgunun tarzı" kenar başlıklı 147. maddesinin (1) ve numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Şüphelinin veya sanığın ifadesinin alınmasında veya sorguya çekilmesinde aşağıdaki hususlara uyulur:

c) Müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceği, kendisine bildirilir. Müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine barc tarafından bir müdafî görevlendirilir. .

.."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

39. Mahkemenin 11/3/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

1. Gözaltına Alınma İşleminin Hukuka Aykırı Olduğuna ve Gözaltı Süresinin Makul Olmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

40. Başvurucu; gözaltına alınmasının ceza yargılama usullerine aykırı olduğunu, hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındığını, hiçbir işlem yapılmadan 4 gün gözaltında tutulduğunu, gözaltı süresinin makul olmadığını ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

41. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

42. Anayasa'nın "*Kişi hürriyeti ve güvenliği*" kenar başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası, üçüncü fıkrası ve beşinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.

...

Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hakim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal ve savaş hallerinde uzatılabilir."

43. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu itibarla somut olayda başvuru bu bölümdeki iddialarının özünün gözaltının hukuki olmadığına ve gözaltı süresinin makul olmadığına yönelik olduğu anlaşılmalı anılan şikâyetlerin Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkrası kapsamında incelenmesi gerekir.

i. Uygulanabilirlik Yönünden

44. Anayasa Mahkemesi, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 187-191). Soruşturma mercilerince başvuruya yöneltilen suçlama, başvuru darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin üyesi olduğu iddiasıdır. Anayasa Mahkemesi anılan suçlamanın olağanüstü hâl ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğunu değerlendirmiştir (*Selçuk Özdemir [GK]*, B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 57).

45. Bu itibarla başvuru hakkında uygulanan gözaltı tedbirinin hukuki olup olmadığı ve gözaltı süresinin makul olup olmadığı incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvuru gözaltı sürecinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri başta olmak üzere ilgili maddelerinde yer alan güvenceye aykırı olup olmadığı tespit edilecek; aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242; *Selçuk Özdemir*, § 58).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

46. Somut olayda hakkındaki mahkûmiyet hükmü 16/3/2019 tarihinde kesinleşen başvurunun bireysel başvurunun karara bağlandığı tarih itibarıyla (kararın tebliğ süresi de dikkat alındığında) tazminat talebinde bulunması için 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesinde öngörülen dava açma süresi geçmiş bulunmaktadır. Bu nedenle gözaltı tedbiri için 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat yolunun başvuru yönünden ulaşılabılır olmadığı ve dolayısıyla başvurunun mağduriyetini giderebilecek nitelikte, tüketilmesi gereken bir başvuru yolunun bulunmadığı açıktır (tutuklama yönünden benzer bir değerlendirme için bkz. *Abdullah Akyüz* [GK], B. No: 2013/9352, 2/7/2015, §§ 45-50). Dolayısıyla başvurunun bu kısmının diğer kabul edilemezlik kriterleri yönünden incelenmesi gerekir.

(1) Gözaltına Alınma İşleminin Hukuka Aykırı Olduğuna İlişkin İddia Yönünden

(a) Genel İlkeler

47. Genel ilkeler için bkz. *Hasan Akboğa* (GK), B. No: 2016/10380, 27/3/2019, §§ 19-34.

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

48. Somut olayda öncelikle başvurunun gözaltına alınmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, soruşturma kapsamında silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasıyla 5271 sayılı Kanun'un 91. maddesindeki hükümler çerçevesinde gözaltına alınmıştır. Dolayısıyla başvuru hakkında uygulanan yakalamanın kanuni dayanağı bulunmaktadır.

49. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan gözaltı tedbirinin ön koşulu olan başvurunun suç işlediğine dair somut belirtilerin bulunup bulunmadığının irdelenmesi gerekir. Başvurucu hakkında verilen 24/7/2016 tarihli arama kararında ve 25/7/2016 tarihli yakalama emrinde başvurunun da yer aldığı şüphelilerin medya yapılanması içerisinde FETÖ/PDY terör örgütü adına algı operasyonu yaptıkları ileri sürülmüştür. Öte yandan somut olayın koşullarında başvuru hakkında soruşturma mercilerince değinilen olgu ve delillerin somut suç belirtisi olarak kabul edilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmiştir.

50. Ayrıca suç işlediği hakkında somut belirtinin bulunduğu tespit edilen başvurunun yakalanmasının amacının bu suç şüphesine ilişkin soruşturma işlemlerinin yürütülmesini ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını temin etmek olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Hülya Kar* [GK], B. No: 2015/20360, 27/2/2019, § 20; *Hasan Akboğa* § 63). Dolayısıyla başvurunun yakalanmasının ve sonrasında uygulanan gözaltı tedbirinin anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı söylenemez.

51. Son olarak başvuru hakkındaki gözaltı tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Yakalama ve gözaltının ölçülü olup olmadığının değerlendirilmesinde; yakalama tedbirine başvurulmasının gerekçesi, kamu makamlarının ve başvurunun tutumu gözönünde bulundurulur (*Hasan Akboğa*, § 64).

52. Somut olayda başvurucuya isnat edilen suçun niteliği ve işin önemi dikkate alındığında gözaltı tedbirinin ölçülü olmadığını söylemek mümkün görünmemektedir.

53. Açıklanan gerekçelerle gözaltı işlemi yoluyla başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan güvencelere aykırı olmadığı açıktır.

(2) Gözaltı Süresinin Makul Olmadığına İlişkin İddia Yönünden

(a) Genel İlkeler

54. Gözaltı, yakalanan kişi hakkındaki işlemlerin tamamlanması amacıyla kişinin yetkili hâkim önüne çıkarılmasına veya serbest bırakılmasına kadar kanuni süre içinde özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanmasını öngören bir koruma tedbiridir. Gözaltına alınanın amacı, yakalanan kişi hakkında yürütülen ceza soruşturmasının sağlıklı bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktır. 5271 sayılı Kanun'un 91. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır. Gözaltına alma, hâkim kararı olmaksızın kişileri özgürlüğünden yoksun kıldığı için gözaltı süreleri olabildiğince kısa tutulmuş; Anayasa'da ve kanunlarda gözaltı için belli sınırlamalar öngörülmüştür.

55. Anayasa'nın 19. maddesinin beşinci fıkrasına göre yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırk sekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal ve savaş hallerinde uzatılabilir. Bu süreler kişinin yakalanması ile başlar. Gözaltına alınan kişi serbest bırakılmazsa en geç bu süreler sonunda sulh ceza hâkimi önüne çıkarılıp sorguya çekilmesi gerekir.

56. Anayasa'nın 19. maddesinin beşinci fıkrası yakalanan veya tutuklanan kişinin en geç azami gözaltı süreleri içinde hâkim önüne çıkarılmasını düzenlemektedir. Maddede geçen "*hakim önüne çıkarılır*" ifadesinin anlamı, sevk edilen kişinin hâkim tarafından Cumhuriyet savcısının sevk talebi kapsamında sorgusunun yapılması işlemidir. Bu kapsamda sevk işlemi hukuken yapılmış olmakla birlikte fiili olarak hâkim tarafından sorgu işleminin başlamaması hâkim önüne çıkarılma olarak kabul edilemez. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin beşinci fıkrası gereğince kişinin huzuruna çıkarıldığı hâkimin tutma halini esastan inceleyecek ve tutulan kişinin salıverilmesine dair bağlayıcı karar verme yetkisini haiz, bağımsız ve tarafsız bir nitelikte olması gerekir.

57. Anılan maddedeki gözaltı süreleri ile yakalananın en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için gerekli süreler birbirinden bağımsızdır. Bu nedenle yakalanan veya tutuklanan kişinin tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre gözaltı sürelerine ilave olarak ayrıca düzenlenmiştir. Elbette yakalanan veya tutuklanan kişinin tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre sadece kişinin en yakın mahkemeye ulaştırılması amacıyla kullanılmalıdır.

58. Anayasa'nın 19. maddesinin beşinci fıkrasındaki toplu olarak işlenen suçlar ifadesinin anlaşılması bakımından 5271 sayılı Kanun'dan yararlanılabilir. Bu çerçevede anılan Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendine göre, toplu suç aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suçu ifade eder.

59. Kişinin hâkim huzuruna çıkarılması için gereken gözaltı süreleri olağanüstü hal ve savaş hallerinde uzatılabilir. Anayasa'da bir süre sınırlaması öngörülmemekle birlikte, bu hüküm gözaltı süresi yönünden kamu makamlarına sınırsız bir yetki verildiği şeklinde yorumlanamaz. Bu konuda belirlenecek sürenin olağanüstü durumun ilanına neden olan tehdit veya tehlikenin bertaraf edilmesiyle ilgili olup olmadığı, Anayasa'nın 15. maddesi gereğince milletlerarası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerle bağdaşıp bağdaşmadığı ve durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığı Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir.

60. Öte yandan Anayasa'da kişinin hâkim huzuruna çıkarılması için öngörülen süreler azami sürelerdir. Azami gözaltı süreleri kesin süreler olup uzatılması mümkün değildir. Azami gözaltı süresinin önceden belirlenmiş olması nedeniyle gözaltı işlemi yapan makamlar, izin verilen sürenin aşılmaması için gerekli bütün tedbirleri almakla yükümlüdürler. Bu azami sürelerin aşılması halinde kişi hürriyeti ve güvenliği ihlal edilmiş olacaktır. Ancak bu azami sınırlar kişilerin bu süreler doluncaya kadar tutulabileceği anlamına gelmez. Gözaltı süresinin somut olayın koşullarında makul olması gerekir. Kişinin yakalanması ile hâkim huzuruna çıkarılması arasında geçen sürenin makul olup olmadığının her olayın kendine özgü koşullarına göre tespit edilmesi gerekir.

61. Gözaltı süresinin makullüğü değerlendirilirken kişinin tecrit altında tutulup tutulmadığı, gözaltının yargısal denetime tabi olup olmadığı, gözaltında tutulan kişinin avukat yardımından ve usuli güvencelerden yararlandırılıp yararlandırılmadığı, soruşturma işlemlerini karmaşıklığı, soruşturmanın niteliği (terör suçu veya örgütlü suç olup olmadığı), şüpheli sayısı, delillerin toplanmasındaki güçlük, soruşturma makamlarının soruşturma işlemlerinde gösterdiği özen ve şüphelinin durumu gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

62. Somut olayda başvuru 25/7/2016 tarihinde gözaltına alınmış, 29/7/2016 tarihinde savcılıkta ifade vermiştir. Başvuru, savcılık ifadesinden sonra yine aynı tarihte İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğince yapılan sorgusunun ardından tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvuru hâkim karşısına çıkarılmadan 4 gün boyunca gözaltında kalmıştır.

63. Öncelikle somut olayda başvuru bir terör örgütü soruşturması kapsamında çok sayıda şüpheliyle (29 şüpheli) birlikte gözaltına alınmıştır. Dolayısıyla somut olayda toplu suçun olduğu kabul edilmelidir. Somut olayda olağan dönemdeki azami gözaltı süresi olan 4 gün aşılmamıştır.

64. Diğer taraftan 5271 sayılı Kanun'un 91. maddesinin (5) numaralı fıkrasında, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin olarak Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, yakalanan kişi, müdafii veya kanuni temsilcisi, eşi ya da birinci veya ikinci derecede kan hısmına hemen serbest bırakılmayı sağlamak için sulh ceza hâkimine başvurma hakkı tanınmıştır. Böylece gerek gözaltı kararına gerekse de gözaltı süresinin uzatılmasına karşı etkili bir başvuru yolu öngörülmüştür. Ayrıca 5271 sayılı Kanun'un 147. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinde, yakalanarak gözaltına alınan şüpheliye müdafii seçebilme hakkı getirilmiş ve şüphelinin müdafii seçecek durumda olmadığı ve bir müdafii yardımından faydalanmak istediği takdirde baro tarafından müdafii görevlendirilebilmesine imkân tanınmıştır. Yine 5271 sayılı Kanun'un 95. maddesinin (1) numaralı fıkrasında şüpheli veya sanığın gözaltına alınması veya gözaltı süresinin uzatılması halinde Cumhuriyet savcısının emriyle bir yakınına veya belirlediği bir kişiye gecikmeksizin haber verileceği düzenlenmiştir.

65. Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde gözaltı tedbirinin hukuka uygun şekilde uygulanıp uygulanmadığı bakımından gerek Anayasa'da gerekse de 5271 sayılı Kanun'da yeterli güvencelere yer verildiği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle gözaltı sürelerinin amacına uygun ve ölçülü şekilde uygulanmasını sağlayacak güvencelerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Başvurucu bu güvencelerden yararlandırılmadığına ilişkin bir iddia ileri sürmemiştir.

66. 5271 sayılı Kanun'un 91. maddesinin (5) numaralı fıkrasına göre başvurunun gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı sulh ceza hâkimliğine başvurma imkânının açık olduğu görülmektedir. Ayrıca başvuru gözaltında kaldığı süre zarfında müdafî yardımından yararlandırılmadığına veya tecrit altında tutulduğuna ilişkin bir iddia ileri sürmemiştir.

67. Öte yandan başvuru 15 Temmuz darbe teşebbüsünün akabinde FETÖ/PDY terör örgütüne üye olduğu iddiasıyla gözaltına alınmıştır. 15 Temmuz darbe teşebbüsü sırasında ve sonrasında ülke genelinde Cumhuriyet başsavcılıklarının talimatı ile darbe girişimiyle bağlantılı ya da doğrudan darbe girişimiyle bağlantılı olmasa bile FETÖ/PDY ile bağlantılı olduğu değerlendirilen yüzbinlerce kişi hakkında soruşturma başlatılmış, bunların önemli bir kısmı hakkında gözaltı tedbirine başvurulmuştur. Soruşturma mercileri darbe teşebbüsü gibi ani gelişen bir durum üzerine bir anda on binlerce şüpheli hakkında soruşturma başlatma ve yürütme zorunluluğu ile karşı karşıya kalmıştır. Teşebbüsün faili olduğu değerlendirilen FETÖ/PDY'nin özellikleri (gizlilik, hücre tipi yapılanma, her kurumda örgütlenmiş olma, kendisine kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyet temelinde hareket etme gibi) de dikkate alındığında bu soruşturmanın diğer ceza soruşturmalarına göre çok daha zor ve karmaşık olduğu ortadadır. Bu bağlamda bilhassa yargı organları ve soruşturma mercileri, öngörülemeyen şekilde ağır bir iş yükünü yönetmek zorunda kalmışlardır. Ayrıca darbe teşebbüsünün savuşturulmasından hemen sonra 16 Temmuz günü Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK), darbe teşebbüsünde bulunduğu belirtilen FETÖ/PDY ile ilgisi nedeniyle ilk etapta 2.745 hakim ve Cumhuriyet savcısının görevden el çektirilmesine karar vermiş; daha sonra süreç içinde 4.000'in üzerinde yargı mensubu meslekten çıkarılmıştır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 350).

68. Darbe teşebbüsü sonrasında soruşturma mercileri ve yargı organları bakımından ortaya çıkan öngörülemeyen nitelikteki ağır iş yükü, bu iş yüküyle mücadele edecek ve ülkenin hukuk sistemini işletecek hakim ve savcılarının önemli bir bölümünün (yaklaşık 1/3'ünün) HSYK tarafından FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatları bulunduğu gerekçesiyle görevden el çektirilmesi ve meslekten çıkarılması, darbe teşebbüsüne veya FETÖ/PDY'ye ilişkin olanlar da dahil olmak üzere soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde görev alacak yardımcı adliye personeli ve kolluk görevlilerinin de önemli bir bölümünün FETÖ/PDY ile olan ilgileri nedeniyle kamu görevinden çıkarılmış olması ve başvurunun 29 kişiyle birlikte soruşturulmuş olması olguları birlikte değerlendirildiğinde başvurunun 4 gün sonra hâkim huzuruna çıkarılmasının Anayasa'nın 19. maddesinin beşinci fıkrasını ihlal etmediğinin açık olduğu sonucuna varılmıştır.

69. Açıklanan gerekçelerle açık bir ihlalin bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından gözaltına ilişkin iddiaların dile getirildiği başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

70. Buna göre başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına gözaltı yoluyla yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerinde yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden, 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

2. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

71. Başvurucu; kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut olgular ve tutuklama nedenleri bulunmadan ifade ve basın özgürlüğü kapsamındaki eylemleri nedeniyle tutuklandığını, tutuklama kararında adli kontrol tedbirinin neden yetersiz kalacağına açıklanmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu; ceza yasalarının geniş yorumlanması suretiyle temel haklar kapsamında olan, kanunda suç olarak düzenlenmemiş faaliyetlerinin, düşünce açıklamalarının suç olarak değerlendirildiğini ve tutuklamaya konu edildiğini belirterek suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

b. Değerlendirme

i. Uygulanabilirlik Yönünden

72. Anayasa Mahkemesi, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 187-191). Soruşturma mercilerince başvurucuya yöneltilen ve tutuklama tedbirine konu olan suçlama, başvurucunun darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin üyesi olduğu iddiasıdır. Anayasa Mahkemesi anılan suçlamanın olağanüstü hâl ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğunu değerlendirmiştir (*Selçuk Özdemir*, § 57).

73. Bu itibarla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığının incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvurucunun tutuklanmasının Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri başta olmak üzere ilgili maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek; aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242; *Selçuk Özdemir*, § 58).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

(1) Genel İlkeler

74. Tutuklamanın hukukiliğinin incelenmesinde dikkate alınacak genel ilkeler için bkz. *Şahin Alpay*, §§ 77-91.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

75. Başvurucu, darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin mensubu olduğu iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında silahlı terör örgütü üyesi olma suçlamasıyla 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

76. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan *suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti* bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

77. Başvurucunun yargılandığı davada Cumhuriyet savcısı tarafından sunulan esas hakkındaki mütalaada ve ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet kararında başvurucunun FETÖ/PDY üyelerinin kendi aralarındaki iletişimi sağladığı ifade edilen *ByLock* uygulamasını kullandığı belirtilmiştir (bkz. §§ 27-29).

78. Anayasa Mahkemesi, *ByLock* uygulamasının özellikleri gözönüne alındığında kişilerin bu uygulamayı kullanmalarının veya kullanmak üzere elektronik/mobil cihazlarına yüklemelerinin soruşturma makamlarınca FETÖ/PDY ile olan ilgi bakımından bir belirti olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 106, 267). Buna göre soruşturma makamlarınca ve tutuklama tedbirine karar veren hâkimliklerce FETÖ/PDY üyesi olmakla suçlanan başvurucunun *ByLock* uygulamasını kullanmasının somut olayın koşullarına göre suçun işlendiğine dair *kuvvetli belirti* olarak kabul edilmesi, anılan programın özellikleri itibarıyla temelsiz ve keyfi bir tutum olarak değerlendirilemez (*Selçuk Özdemir*, § 74). Öte yandan başvurucunun Bank Asyaya para yatırılmasına ilişkin olarak örgüt lideri tarafından verilen genel talimat sonrasında 14/2/2014 tarihinde 11.000 TL, 5/3/2014 tarihinde 2.774 USD, 13/10/2014 tarihinde 8.134 USD parayı anılan Bankaya yatırdığı belirtilmiştir. Bank Asyaya örgüt liderinin çağruları üzerine para yatırılmasının somut olayın koşullarına göre suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesi de temelsiz ve keyfi bir tutum olarak değerlendirilemez (benzer yönde bkz. *Metin Evecen*, B. No: 2017/744, 4/4/2018 §59; *Ali Biray Erdoğan*, B. No: 2016/16189, 18/4/2018, § 40).

79. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirmede tutuklama kararının verildiği andaki genel koşullar göz ardı edilmemelidir.

80. Darbe teşebbüsü sonrasında teşebbüsle bağlantılı veya doğrudan teşebbüsle olmasa da FETÖ/PDY ile bağlantılı suçlara ilişkin soruşturmalarda, delillerin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi ve soruşturmaların güvenlik içinde yürütülebilmesi için tutuklama dışındaki koruma tedbirlerinin yetersiz kalması söz konusu olabilir. Yine FETÖ/PDY ile bağlantılı kişilerin teşebbüs sırasında veya sonrasında ortaya çıkan kargaşadan yararlanmak suretiyle kaçma imkânı ve bu dönemde delillere etki edilmesi ihtimali normal zamanda işlenen suçlara göre çok daha fazladır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 271, 272; *Selçuk Özdemir*, §§ 78, 79).

81. Başvurucunun tutuklanmasına karar verilen silahlı terör örgütü üyesi olma suçu, Türk hukuk sistemi içinde ağır cezai yaptırımlar öngörülen suç tipleri arasında olup isnat edilen suça ilişkin olarak kanunda öngörülen cezanın ağırlığı kaçma şüphesine işaret eden durumlardan biridir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Hüseyin Burçak*, § 61; *Devran Duran* [GK], § 66). Ayrıca anılan suç, 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan ve kanun gereği *tutuklama nedeni varsayılabilen* suçlar arasındadır (*Gülser Yıldırım* (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017 § 148).

82. Somut olayda İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliğince başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliğine, kaçma şüphesine ve delillerin karartılması ihtimaline, suça ilişkin kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığına ve suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan katalog suçlar arasında olmasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. §§ 16).

83. Dolayısıyla tutuklama kararının verildiği andaki genel koşullar ve somut olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile İstanbul Sulh Ceza Hâkimliği tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvuru yönünden özellikle -suçun ağırlığına atfen- kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin olduğu söylenebilir.

84. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (*Gülser Yıldırım (2)*, § 151).

85. Öncelikle terör suçlarının soruşturulması kamu makamlarını ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu nedenle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, adli makamlar ve güvenlik görevlilerinin -özellikle organize olanlar olmak üzere- suçlarla ve suçlulukla etkili bir şekilde mücadelesini aşırı derecede güçleştirmeye neden olabilecek şekilde yorumlanmamalıdır (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Süleyman Bağrıyanık ve diğeri*, B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214; *Devran Duran*, § 64). Özellikle darbe teşebbüsüyle veya FETÖ/PDY ile bağlantılı soruşturmaların kapsamı ve niteliği ile FETÖ/PDY'nin özellikleri (gizlilik, hücre tipi yapılanma, her kurumda örgütlenmiş olma, kendisine kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyet temelinde hareket etme gibi) de dikkate alındığında bu soruşturmaların diğer ceza soruşturmalarına göre çok daha zor ve karmaşık olduğu ortadadır (*Aydın Yavuz ve diğeri*, § 350).

86. Somut olayın yukarıda belirtilen özellikleri dikkate alındığında İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin isnat edilen suç için öngörülen yaptırımın ağırlığını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının (bkz. § 16) keyfi ve temelsiz olduğu söylenemez.

87. Açıklanan gerekçelerle başvuru tutuklamanın hukuki olmadığı iddiasına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

88. Buna göre başvuru kişinin hürriyeti ve güvenliği hakkına tutuklama yoluyla yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerinde yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden, 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

89. Başvurucu sadece ifade ve basın özgürlüğü kapsamında olabilecek eylemleri nedeniyle tutuklanmadığı için tutuklama nedeniyle ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

3. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

90. Başvurucu; dosyada gizlilik kararı olduğu için savunma hakkının kısıtlandığını, bu durumun çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkesine aykırı olduğunu, tutukluluğa etkili bir şekilde itiraz etme hakkını kullanmadığını ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

91. Başvurucunun şikâyetlerine konu kısıtlama kararının, olağanüstü hâl ilanına sebebiyet veren darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmaya üye olduğu iddiasıyla yürütülen soruşturmada verilmiş olması nedeniyle bu kararın hukuki olup olmadığı, bir başka ifadeyle kararın kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı üzerindeki etkisinin incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle kısıtlama kararının ve bu kararın uygulamasının Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecektir (bkz. *Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 306).

92. Anayasa Mahkemesi, soruşturma dosyalarına erişime yönelik olarak verilen kısıtlama kararlarının tutuklu kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarına karşı itirazda bulunma hakkı üzerindeki etkisini birçok kararında incelemiştir. Bu kararlarda, öncelikle yakalanan veya tutuklanan kişiye yakalama ya da tutuklama sebeplerinin ve hakkındaki iddiaların bildirilmesi gerektiği ancak buradaki bildirim yükümlülüğünün isnat edilen suçlamalara esas tüm bilgi ve delilleri kapsamadığı belirtilmiştir; bu bağlamda başvurucunun tutuklamaya konu suçlamalara ilişkin temel unsurları bilip bilmediği dikkate alınmıştır (*Günay Dağ ve diğerleri*, B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 168-176; *Hidayet Karaca*, §§ 105-107; *Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri*, §§ 248-257).

93. Somut olayda ifade ve sorgu tutanakları, tutukluluğa ilişkin kararlar, başvuru veya müdafileri tarafından verilen tutukluluğa ilişkin dilekçeler, soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendiğinde başvurucunun tutukluluğa temel teşkil eden bilgi ve belgelerden haberdar olduğu, bunların içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip bulunduğu, tutukluluk durumuna karşı itirazlarını sunma konusunda kendisine yeterli imkânın tanındığı görülmektedir.

94. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

95. Buna göre başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına kısıtlama kararı yoluyla yapılan müdahalenin Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden, 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

4. Tutukluluğun Makul Süreyi Aştığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

96. Başvurucu, ilgili ve yeterli olmayan gerekçelerle tutukluluğunun devam ettirildiğini ve tutukluluğunun makul süreyi aştığını ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca tutukluluğa itirazlarının gerekçesiz olarak reddedildiğini, itiraz dilekçelerinde ileri sürdüğü hususlara cevap verilmediğini, bu suretle tutukluluğa etkili bir şekilde itiraz edemediğini belirterek Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

b. Değerlendirme

97. Anayasa'nın 19. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"Tutuklanan kişilerin, makul süre içinde yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakları vardır. Serbest bırakılma ilgilinin yargılama süresince duruşmada hazır bulunmasını veya hükmün yerine getirilmesini sağlamak için bir güvenceye bağlanabilir."

98. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının özü tutukluluğunun ilgili ve yeterli olmayan gerekçelerle devam ettirilmesine ilişkindir. Bu itibarla başvuru Anayasa'nın 19. maddesinin yedinci fıkrası bağlamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

i. Uygulanabilirlik Yönünden

99. Başvurucunun tutuklanmalarına neden olan suçlama, Türkiye'de olağanüstü hâl ilanına sebebiyet veren, temel olay olan 15 Temmuz darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen ve silahlı bir terör örgütü olduğu kabul edilen FETÖ/PDY üyesi olduğuna ilişkindir. Başvurucunun tutukluluk sürecinde olağanüstü hâl devam etmiştir. Bu itibarla başvuru tutukluluğunun makul süreyi aşmış olduğunu incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvuru tutukluluk süresinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri başta olmak üzere ilgili maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecektir (bkz. *Erdal Tercan* ([GK], 2016/15637, 12/4/2018, § 188).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

100. Somut olayda hakkındaki mahkûmiyet hükmü 16/3/2019 tarihinde kesinleşen başvuru bireysel başvuru karara bağlandığı tarih itibarıyla (kararın tebliğ süresi de dikkat alındığında) tazminat talebinde bulunması için 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesinde öngörülen dava açma süresi geçmiş bulunmaktadır. Bu nedenle 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesindeki tazminat yolunun başvuru yönünden ulaşılabılır olmadığı ve dolayısıyla başvuru mağduriyetini giderebilecek nitelikte, tüketilmesi gereken bir başvuru yolunun bulunmadığı açıktır. Dolayısıyla başvuru bu kısmının diğer kabul edilemezlik kriterleri yönünden incelenmesi gerekir.

(1) Genel İlkeler

101. Genel ilkeler için bkz. *Erdal Tercan* (§§ 190-200) kararı.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

102. Başvuru 25/7/2016 tarihinde gözaltına alınmış ve İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliğince 29/7/2016 tarihinde tutuklanmış, 10/4/2018 tarihinde mahkûmiyetine karar verilmekle tutukluluk hâli sona ermiştir. Buna göre başvuru tutukluluk süresi 1 yıl 8 ay 15 gündür.

103. Başvuru kamu makamlarınca ve yargı organlarınca darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu değerlendirilen FETÖ/PDY ile bağlantılı olduğu belirtilen basın mensuplarıyla ilgili olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında tutuklanmıştır. Başvurucunun isnat edilen suç yönünden kuvvetli suç şüphesi altında olduğu sulh ceza hâkimlikleri ve yargılamayı yapan ağır ceza mahkemesi

tarafından verilen tutukluluğa ilişkin kararlarda açıkça belirtilmiştir. Yukarıda tutuklamanın hukukiliğinin incelendiği bölümde başvuruçunun *Bylock* kullanmasının ve örgüt liderinin talimatı sonrasında Bank Asya'ya para yatırmasının kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfi bir tutum olarak değerlendirilemeyeceğini sonucuna varılmıştır.

104. Öte yandan sulh ceza hâkimliklerinin ve ağır ceza mahkemelerinin tutukluluğun devamı kararlarının gerekçelerinde yer alan tutuklama nedenlerine ve ölçülülüğe ilişkin açıklamalar incelendiğinde kaçma şüphesine, delillerin karartılması ihtimalinin bulunmasına, isnat edilen suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan ve Kanun gereği *tutuklama nedeni varsayılabilen* suçlar arasında olmasına, suça göre tutuklama tedbirinin ölçülü/orantılı olmasına, adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağına dayanıldığı görülmektedir.

105. Türk yargı organlarınca FETÖ/PDY'nin devletin anayasal kurumlarını ele geçirmeyi, sonrasında devleti, toplumu ve fertleri kendi ideolojisi doğrultusunda yeniden şekillendirmeyi ve oligarşik özellikler taşıyan bir zümre eliyle ekonomiyi, toplumsal ve siyasal gücü yönetmeyi amaçlayan, bu doğrultuda mevcut idari sisteme paralel şekilde örgütlenen bir terör örgütü olduğu kabul edilmektedir (ilgili kararların bir kısmı için bkz. *Selçuk Özdemir*, §§ 20, 21; *Alparslan Altan* [GK], B. No: 2016/15586, 11/1/2018 § 10).

106. FETÖ/PDY, bir taraftan başta eğitim ve din olmak üzere farklı sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda yasal faaliyetlerde bulunurken diğer taraftan bazen bu yasal kuruluşların içinde gizlenmiş olan, bazen de yasal yapıdan tamamen farklı şekilde konumlanan ve hareket eden, özellikle de kamusal alana yönelik faaliyetlerde bulunan illegal bir yapılanma niteliğindedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 26).

107. Başvuruçuya isnat edilen suçlamanın niteliği, başvuruçunun üyesi olduğu iddia edilen terör örgütünün (FETÖ/PDY) yukarıda ifade edilen örgütlenme biçimi ve işleyişi, soruşturma/kovuşturma konusu edilen olayların özellikleri birlikte dikkate alındığında tutukluluğun devamı kararlarındaki gerekçelerin tutukluluğun devamının hukuka uygunluğunu ve tutulmanın meşruluğunu haklı gösterecek özen ve içerikte olduğu, dolayısıyla tutukluluk hâlinin devamına ilişkin bu gerekçelerin tutukluluk süresi itibarıyla ilgili ve yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

108. Diğer taraftan soruşturma mercilerince, darbe teşebbüsünün başlamasıyla birlikte doğrudan darbe teşebbüsüyle bağlantılı eylemlere veya FETÖ/PDY'nin -yargı organları da dâhil olmak üzere- kamu kurumlarındaki örgütlenmesinin yanı sıra eğitim, sağlık, ticaret, sivil toplum ve medya gibi farklı alanlardaki yapılanmasına ve faaliyetlerine yönelik olarak da soruşturmalar yapılmış ve bu soruşturmalar çerçevesinde çok sayıda kişi hakkında gözaltı ve tutuklama tedbirleri uygulanmıştır. Anılan türdeki soruşturmaların diğer ceza soruşturmalarına göre daha zor ve karmaşık olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 52).

109. Başvuruçunun üyesi olduğu iddia edilen örgütün özellikleri, bu örgütün yapılanmasının boyutu ve faaliyetlerinin niteliği, bu türdeki soruşturmaların yürütülmesinin -diğer soruşturmalara göre- zorluğu ve başvuruçunun yargılandığı davada Mahkemece yaklaşık 2 ay arayla toplam 10 duruşma yapıldığı, bu duruşmalarda sanıkların ve tanıkların dinlendiği, sair delillerin toplandığı görülmektedir. Bu itibarla genel olarak davanın yürütülmesinde derece mahkemelerince hareketsiz kalınan bir dönem olmadığı gibi yargılamada özensizlik gösterildiği de tespit edilmemiştir.

110. Başvurucu hakkındaki tutukluluğun devamına ilişkin kararların gerekçelerinin hürriyetten yoksun bırakılmanın meşru nedenlerinin belirtilmesi bakımından ilgili ve yeterli olması ve soruşturma/kovuşturma sürecinin yürütülmesinde bir özensizliğin tespit edilmemiş olması dikkate alındığında 1 yıl 8 ay 15 günlük tutukluluk süresinin makul olduğu sonucuna varılmıştır.

111. Açıklanan gerekçelerle açık bir ihlalin bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

112. Buna göre başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkında tutukluluğun devam ettirilmesi suretiyle yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerinde yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden, 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

5. Tutukluluk İncelemelerinin Hâkim/Mahkeme Önüne Çıkarılmaksızın Yapıldığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

113. Başvurucu; tutukluluk incelemelerinin makul olmayan aralıklarla, mahkeme önüne çıkarılmaksızın gerçekleştirildiğini ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

114. Anayasa Mahkemesi *Aydın Yavuz ve diğerleri* (§§ 326-359) kararında; 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsü ve sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl döneminde ortaya çıkan koşulları dikkate alarak darbe teşebbüsü, FETÖ/PDY ve terörle ilgili suçlardan dolayı tutuklanan kişilerin tutukluluk incelemelerinin belirli bir süre duruşmasız olarak yapılmasının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasıyla bağdaşmasa da olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemde temel hak ve özgürlüklerin güvence rejimini düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru görülebileceğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi *Erdal Tercan* kararında; bu kapsamda yaptığı incelemede darbe teşebbüsünden sonraki süreçte darbe teşebbüsü, teşebbüsün arkasındaki yapılanma olan FETÖ/PDY veya terörle bağlantılı suçlardan tutuklanan kişilerin tutukluluk incelemelerinin on sekiz aya kadar hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın yapılmasının olağanüstü hâl döneminde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal etmediği sonucuna varmıştır.

115. Somut olayda başvuru 29/7/2016 tarihinde tutuklanmış, yaklaşık 8 ay sonra 27/3/2017 tarihinde hâkim önüne çıkarılmıştır. 27/3/2017 tarihinden sonra 27/4/2017, 6/7/2017, 24/10/2017, 4/12/2017, 5/12/2017, 6/2/2018, 22/2/2018, 15/3/2018, 10/4/2018 tarihlerinde yapılan duruşmalara başvurunun müdafiiyle birlikte katıldığı ve bu duruşmalarda tutukluluk durumunun incelendiği görülmektedir. Tutuklama konusu suçun niteliği ve tutukluluğun hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın devam ettirildiği süreler dikkate alındığında anılan karardaki sonuçtan ayrılmayı ve farklı bir değerlendirme yapmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

116. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

6. Tahliye Taleplerinin ve Tutukluluğun Devamı Kararlarına Yapılan İtirazların Kısa Sürede Karara Bağlanmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları

117. Başvurucu, tahliye taleplerinin ve tutukluluğun devamı kararlarına karşı yaptığı itirazların kısa sürede karara bağlanmadığını ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

118. Somut olayda başvurucunun şikâyet ettiği tahliye talepleri ve itirazın reddi kararları üzerinden bir inceleme yapılmıştır.

i. Tahliye Talepleri Yönünden

119. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

120. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik tahliye talebinin kısa sürede karara bağlanmaması şeklindeki müdahale, tahliye talebinin reddedilmesiyle birlikte sona erer. Bu nedenle bireysel başvurunun tahliye talebinin reddedilmesinden itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

121. Somut olayda başvurucunun 21/9/2016 tarihli tahliye talebi 28/9/2016 tarihinde, 24/10/2016 tarihinde yaptığı tahliye talebi 28/10/2016 tarihinde, 22/11/2016 tarihinde yaptığı tahliye talebi 29/11/2016 tarihinde, 22/12/2016 tarihinde yaptığı tahliye talebi 30/12/2016 tarihinde, 21/2/2017 tarihinde yaptığı tahliye talebi 28/2/2017 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucunun tahliye taleplerinin geç incelendiği hususunu bu tahliye talebinin reddi kararlarına itiraz ettiği sırasıyla 6/10/2016, 14/11/2016, 12/12/2016, 9/1/2017 tarihlerinde, 28/2/2017 tarihli tahliye talebinin reddini ise en geç tutukluluğunun devamına karar verildiği 31/3/2017 tarihinde öğrendiğinin kabul edilmesi gerekir. Ancak başvurucu, bu tarihlerden itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 16/6/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

122. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. 1 7/8/2016, 9/9/2016, 11/10/2016, 19/10/2016 22/11/2016, 30/12/2016, 12/1/2017, 27/7/2017, 6/9/2017, 20/9/2017, 24/10/2017, 20/11/2017, 20/12/2017 ve 25/1/2018 Tarihli Tutukluluğa İtirazın Reddi Kararları Yönünden

123. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik tutukluluğun devamı kararına yapılan itirazın kısa sürede karara bağlanmaması şeklindeki müdahale, tutukluluğa itirazın reddedilmesiyle birlikte sona erer. Bu nedenle bireysel başvurunun tutukluluğa itirazın reddedilmesinden itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

124. Somut olayda 17/8/2016, 9/9/2016, 11/10/2016, 19/10/2016 22/11/2016, 30/12/2016, 12/1/2017 tarihlerinde tutukluluğunun devamı kararlarına yapılan itirazlar reddedilmiştir. Somut olayda anılan itirazın reddi kararlarının başvuruca ne zaman tebliğ edildiği tespit edilememekle birlikte başvurucaın itirazın reddi kararlarından en geç tutukluluk hâlinin devamına karar verildiği 31/3/2017 tarihli duruşmada haberdar olduğunun kabul edilmesi gerekir. Zira tutukluluğuna devam kararı verilmiş olmakla başvuruca, itirazlarının olumlu sonuçlanmadığını anlamış olmaktadır. Ancak başvuruca 1/4/2017 tarihinden itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 16/6/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Diğer taraftan 27/7/2017, 6/9/2017, 20/9/2017, 24/10/2017, 20/11/2017, 20/12/2017, 25/1/2018 tarihli itirazın reddi kararlarının da başvuruca ne zaman tebliğ edildiği tespit edilememekle birlikte başvurucaın anılan itirazlarının reddedildiğinden en geç tutukluluk hâlinin devamına karar verildiği 6/2/2018 tarihli duruşmada haberdar olduğunun kabul edilmesi gerekir. Zira tutukluluğuna devam kararı verilmiş olmakla başvuruca, itirazlarının olumlu sonuçlanmadığını anlamış olmaktadır. Ancak başvuruca bu tarihten itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 29/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

125. Açıklanan gerekçelerle başvurucaın bu kısmının *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

iii. 22/2/2018 Tarihli İtirazın Reddi Kararı Yönünden

126. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca, hürriyeti kısıtlanan bir kimsenin kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkı bulunmaktadır. Burada belirtilen bir yargı merciine başvurma hakkı, suç isnadıyla hürriyetinden yoksun bırakılan kişiler bakımından tahliye talebinin yanı sıra tutuklama, tutukluluğun devamı ve tahliye talebinin reddi kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi sırasında da uygulanması gereken bir güvencedir (*Mehmet Haberal, B. No: 2012/849, 4/12/2013, §§ 122, 123*).

127. Somut olayda başvuruca 6/2/2018 tarihli tutukluluğun devamına ilişkin karara 13/2/2018 tarihinde itiraz etmiş, itirazı dokuz gün sonra 22/2/2018 tarihinde reddedilmiştir. Söz konusu dokuz günlük sürenin Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası ile düzenlenen *kısa sürede* karar verilmesi zorunluluğu ile uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

128. Açıklanan gerekçelerle başvurucaın bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

129. Somut olayda uygulanabilir nitelikte olan Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

7. Tutukluluk İncelemeleri Yapan Mahkemelerin Kanunla Kurulmuş, Tarafsız ve Bağımsız Mahkeme İlkelerine Aykırı Olduğuna İlişkin İddia

a. Başvurucaın İddiaları

130. Başvuruca; tutukluluğa ilişkin karar veren ve bu kararlara itirazı inceleyen ağır

ceza mahkemelerinin siyasi amaçlarla kurulduğunu, kurulduğu tarihten önce işlenmiş siyasi suçları kovuşturmakla yetkilendirildiğini, üyelerinin siyasi bir kurum olan HSYK tarafından özel olarak seçildiğini, tahliye kararı veren hâkimlerin görevden alındığını belirterek bu mahkemelerin kanunla kurulmuş, tarafsız ve bağımsız mahkeme ilkelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

131. Somut olayda genel bir kanuni düzenlemeye dayanılarak ve HSYK tarafından yapılan atama sonucunda ilgili hâkimlerin anılan görevleri yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle gerçekliği ve niteliği kesin olarak tespit edilemeyen olgulardan, siyasi tartışmalarda ortaya konulan değerlendirme ve yorumlardan hareketle başvurucuya yönelik somut, ön yargılı bir işlem ve tutum gösterilmeksizin ilgili hâkimlerin siyasal veya kişisel nedenlerle bağımsız ve tarafsız davranmadıklarını kabul etmek mümkün değildir. Öte yandan bu mahkemelerin ihtilafın doğmasından sonra kurulan mahkemeler olmayıp görev ve yetkileri daha önceden kanunla belirlenmiş mahkemeler olduğu dikkate alındığında başvurucunun iddiasının makul ve kabul edilebilir olmadığı, dolayısıyla bu iddia yönünden açık ve görünür bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde bkz. *Mustafa Başer ve Metin Özçelik*, B. No: 2015/7908, 20/1/2016, § 131).

132. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

133. Somut olayda Anayasa'nın uygulanabilir nitelikte olan 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

B. Basın Kartının İptal Edilmesi Nedeniyle İfade ve Basın Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

134. Başvurucu; sarı basın kartının iptal edilmesinin yasal dayanağı olmadığını, çalıştığı basın kurumunun yayınları nedeniyle ayrımcı bir şekilde basın kartının iptal edildiğini belirterek ifade ve basın özgürlüğünün iptal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

135. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16, 17).

136. Sarı basın kartlarının iptali işleminin idari bir işlem niteliğinde olduğu açıktır. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari işlemlerin yetki, sebep, şekil, konu ve amaç yönlerinden biri ile hukuka aykırı olması nedeniyle menfaatleri ihlal edilenler tarafından iptal davası açılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca idari yargıdaki yerleşik uygulamaya göre idari işlemin iptal edilmesi hâlinde hukuka aykırı olan idari işlem geriye yürür biçimde ortadan kalkar ve hukuka aykırı işlemin yapılmasından önceki duruma dönülür (benzer yönde bkz. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 9/7/1966 tarihli ve E.1965/21, K.1966/7 sayılı kararı). Bu durumda 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi dikkate alındığında ulaşılabılır olma, başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesini haiz olduğu görülen *iptal davası* başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun

incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı sonucuna varılmıştır.

137. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gözaltına alınma işleminin hukuka aykırı olması ve gözaltı süresinin makul olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Tutukluluğun makul süreyi aşması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

5. Tutukluluk incelemelerinin hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın yapılması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

6. Tahliye taleplerinin ve tutukluluğun devamı kararlarına yapılan itirazların kısa sürede karara bağlanmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın tahliye talepleri yönünden *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

7. Tahliye taleplerinin ve tutukluluğun devamı kararlarına yapılan itirazların kısa sürede karara bağlanmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın 22/2/2018 tarihli kararın dışındaki diğer tutukluluğa itirazın reddi kararları yönünden *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

8. Tahliye taleplerinin ve tutukluluğun devamı kararlarına yapılan itirazların kısa sürede karara bağlanmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın 22/2/2018 tarihli itirazın reddi kararı yönünden *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

9. Tutukluluk incelemeleri yapan mahkemelerin kanunla kurulmuş, tarafsız ve bağımsız mahkeme ilkelerine aykırı olması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2016/73490

Karar Tarihi : 11/3/2020

10. Basın kartının iptal edilmesi dolayısıyla ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 11/3/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU